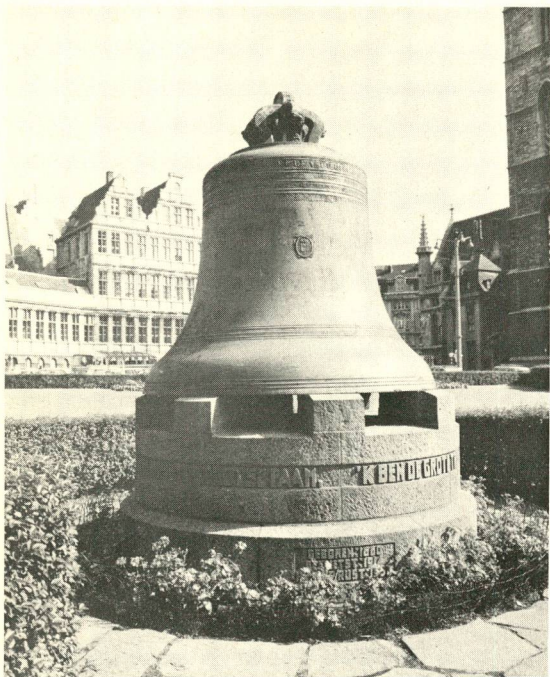

ROELAND. Roeland is een dappere christelijke ridder in het oude Roelandslied, de Karelroman en de rijmkroniek van Filip Mouskes (13e eeuw). Hij is de held van Roncevaux in Orlando Furioso van de Italiaan Ariosto (15de eeuw).

In het toneelspel Klokke Roeland (1934) citeert J.A. Everaard uit de politieboeken van Justus Billet, politiemeester der stad Gent van 1658 tot '67 - in 1659 werd de Gentse Roeland stukgeslagen, gesmolten en hergoten -, dat het historische opschrift op de Roelandklok vermeldt: „die gheheeten is Roeland, als men se luut es sturme int landt”.

Als symbool van storm in Vlaanderland kwam Roeland vermoedelijk voor het eerst naar voren in april (paasvakantie) 1877, toen - op de eerste algemene landdag van het Katholiek Vlaamsch Studentenvolk te Gent - een klok in 't Belfort luidde

Klokke Roeland op het Burgemeester E. Braunplein te Gent.

en de spreker meende Roeland te horen en zichzelf onderbrak : „Hoort !... zo roept ze ons... Ten kamp !” Prof. Baur meent dat dit het moment was waarop de Klokke Roeland van Albrecht Rodenbach, een van de voorzitters van de landdag, werd geconcipieerd.

Bij Rodenbach luidt Roeland storm en triomf. Van dat ogenblik af blijkt Roeland in de V.B. motief van nood, rouw, storm, strijd, triomf en Vlaams leven. Aldus bij Julius Sabbe in *Mijn Brugge* : „Als hij klept, 't is storm of brand !” en verder „'t Is de vijand in Vlaanderland”... „Als hij luidt, of heil en glorie / 't Is Victorie in Vlaanderland !”. De Franse vertaling van Sabbe's Klokke Roeland, bestemd om op muziek gezet te worden door de mededingers voor de Rome-prijs, beantwoordde zo weinig aan de bedoeling van de dichter, dat hij zelf een vertaling maakte : *La cloche Roland* (tekst in *De Halletoren*, 1877).

In *Rond den Heerd* (1886) schreef Th. Sevens : „Het Vlaamsche Belfort had zijn Roeland en Roeland zong zijn lied : Een lied van storm, een lied van zege”.

En bij Cyriel Verschaeve klinkt het : „Zwaar galmt in haar de klacht van al de doden, in Vlaanderens grond begraven”; „... de strijd beukt er in met duizenden knotsen”; „Roeland, uw twee slagen ! Galm, weergalm; groot, dood...”; „Daar glamt Roeland's stem, gelijk Ezechiël's over het veld der dorre beenderen en de verrijzenis geschiedt”; „De Roeland van 't verleden die sprak tot het Vlaanderen van de gemeenten, en de Roeland van 't heden, die spreekt tot het herlevend jonge Vlaanderen”. De zin van het motief wordt hiermee verruimd, zodat Roeland wordt „de stem... van land en volk,... zo roem- en rouwrijk... dat zij de klok van Vlaanderen werd,... symbool van alle klokken in Vlaamsche torens, de klok die ook de vreugde... met „zwaren ernst” uitdrukt”. Nadat Rodenbach Roeland en Artevelde samen noemde,

was te verwachten dat Roeland en Artevelde op één vlagge „gestikt” zouden worden, beide motief van strijd en ondergang, die bij Roeland niet definitief is, want steeds gaat „Roeland aan 't luiden en als hij luidt, is het triomfe in Vlaanderland”. Roeland wordt bij Verschaeve de stem van het leven : „'t Leven gebiedt te leven bij monde van Klokke Roeland” en „Gents Klokke Roeland, Haar lot is ook een zinnebeeld der tijden”.

Tussen de twee wereldoorlogen wordt de naam Roeland herhaaldelijk gebruikt als motief van strijd. In de J.-F. Willemscantate (tekst van J. Crick, muziek van R. Herberigs) is Roeland een der stemmen. In zijn boek over René de Clercq deelt J.J. Wijnstroom mee, dat hij in de onuitgegeven geschriften van deze dichter een ontwerp van een activistenroman gevonden heeft, waarin Roeland de naam is van degene die de Borms-rol zou spelen. F. Vercnocke nam het motief opnieuw op in zijn spreekkoor Ik ben Roeland. Ook Wies Moens deed het in Torens van Dietschland : „Roeland roept de Gentse helden”. Roeland was tevens het orgaan van de Katholieke Vlaamsche Volkspartij te Antwerpen, de naam van het Gentse Vlaams huis en van de Roeland-muziekuitgaven. In Klokke Roeland van J.A. Everaard staat hij in het teken van de verbondheid van Zeeuws-Vlaanderen met Gent.

LITERATUUR : C. Verschaeve, *Verzameld werk*, V en VII (1936-'37).

MARCEL BOEY